

Kurzus előadója: Király Hajnal
Kurzus megnevezése: Az amnéziától az aktív emlékezésig: a memória reprezentációi a kortárs magyar és román filmben
Kurzus megnevezése angolul: From Amnesia to Active Recalling: Representations of Memory in Contemporary Hungarian and Romanian Cinema
Kurzus kódja: MIR11-243/b
Kurzus helye és ideje:
Oktató elérhetősége: email: hajnal.kiraly@gmail.com honlap: fogadóóra:

A kurzusvezetés nyelve(i): magyar
A hozzászólás, vizsga nyelve(i): magyar
Írásbeli dolgozat nyelvei: magyar
Kurzus előfeltétele(i):
A jegyszerzés módja(i): egy, órán bemutatandó szakirodalmi referátum és egy otthon megírt tanulmány szabadon választott filmről és témával
Követelmények: részvétel az órák minimum 60 százalékán, aktív bekapcsolódás a beszélgetésekbe, a kötelező szakirodalom elolvasása, vállalás alapján történő bemutatása, megvitatása órán, illetve fogalmainak értő használata és kreatív beépítése a műelemzésbe

Kurzus leírása, tematikája:
<p>A lassan már tíz éve növekvő nemzetközi hírnévnek örvendő román és magyar film az európai film "másikaként" új elméleti háttérrel és kritikai szemlélettel igényel, amelyben előtérbe kerülnek a kulturális antropológiai, szociológiai és történelmi kategóriák és fogalmak. A film mediális adottságai, a tömegekkel való kapcsolata, vizuális nyelve és dokumentáló jellege miatt a legalkalmasabb a térségben zajló politikai, kulturális és pszichológiai folyamatok rögzítésére és értelmezésére. A társadalmi-politikai váltások, változások és átmenetek (a rendszerváltás és az Európai Unió bővítése két lépésben) óhatatlanul az "előtt" és az "után" összehasonlító szemléletét vonja maga után, amiben kulcsszerepet játszik az úgynevezett "memóriamunka", annak kollektív, kommunikatív, kulturális és egyéni, (nemzeti, nemi) identitással összefüggő folyamatai. A kurzus e folyamatok filmes reprezentációjára összpontosít, illetve a román és magyar filmek által dokumentált memóriamunka összehasonlítását tűzi ki céljául. Meglepő módon ugyanis a két ország filmművészete, a hasonló történelmi-politikai háttér ellenére, lényeges különbséget mutat a közelmúlt megjelenítése, az emlékezés tematizálása és a válság (esetenként trauma) terapeutikus feldolgozása tekintetében. Általában elmondható, hogy míg a korszak számos magyar filmje az egyéni identitás- és memóriavesztésről, annak kereséséről szól, a román filmek az egyéni emlékezetet a kollektívbe bekapcsolva, aktívan elevenítik fel a kommunista diktatúra, a rendszerváltás és az uniós csatlakozás utáni elvándorlási hullám eseményeit. A kurzuson tárgyalt témák, filmek áttekintést kívánnak nyújtani a filmes (narratív és vizuális) mnemotechnikákról, az emlékezés műfajairól (pl. az örökségfilmről), poetikus-szimptomatikus figurációiról, emlékezés és trauma viszonyáról, a nosztalgia jelenségéről, a testbe kódolt memóriáról, illetve céljuk az összehasonlító elemzések által rámutatni a memóriamunka különbségei mögötti társadalmi, politikai és történelmi háttérre is.</p>
Kurzushoz tartozó kötelező irodalom:

- Assmann, Jan. 1995. *Collective Memory and Cultural Identity*. http://kultura-pamieci.pl/wp-content/pliki/literatura08/assman_collective_memory.pdf
- Boym, Svetlana. 2007. *Nostalgia and its Discontents*. http://www.iasc-culture.org/eNews/2007_10/9.2CBoym.pdf
- Georgescu, Lucian. 2015. The Point of No Return: From Great Expectations to Great Desperation in New Romanian Cinema. In Michael Gott and Todd Herzog (eds.) *East, West and Centre. Reframing Post-1989 European Cinema*, 147-158. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Kalmár György. 2013. Body Memories, Body Cinema: The Politics of Multi-Sensual Counter-Memory in György Pálfi's *Hukkle*. *Jump Cut* 55, <http://www.ejumpcut.org/currentissue/kalmarHukkle/>
- Murai András. 2008. *Film és kollektív emlékezet. Magyar múltfilmek a rendszerváltozás után*. Szombathely: Savaria UP.
- Petrescu, Mihaela. 2015. The Limits of Nostalgia and (Trans)National Cinema in *Cum mi-am petrecut sfârșitul lumii* (2006). In Michael Gott and Todd Herzog (eds.) *East, West and Centre. Reframing Post-1989 European Cinema*, 267-278. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Strausz, László. 2011. Archeology of Flesh. History and Body-Memory in *Taxidermia*. *Jump Cut* 53 (Summer) <http://www.ejumpcut.org/archive/jc53.2011/strauszTaxidermia/3.html> (last accessed at 22. 09. 2014).
- Strausz, László. Vissza a múltba. 2011. Az emlékezés tematikája fiatal magyar rendezőknél. *Metropolis* XV. évfolyam, 3. szám, 20-29.
- Ureczky Eszter. 2013. A feledés h(om)álya: Elhagyott terek és testek Kocsis Ágnes *Pál Adrienn* című filmjében. In Kalmár György és Győri Zsolt (szerk.): *Test és szubjektivitás a rendszerváltás utáni magyar filmben*, 70-85. Amsterdam: Amsterdam University Press.
- Virginás Andrea. 2013. Katalin Varga és Lisbeth Salander: a trauma közvetlen és hipermediális nyomai. In Kalmár György és Győri Zsolt (szerk.): *Test és szubjektivitás a rendszerváltás utáni magyar filmben*, 15-30.
- Schubert Gusztáv. 2002. Rejtőzködő évtized. A magyar rendszerváltás filmjei. *Metropolis* (2002) nos. 3-4, pp. 10-22.
- Záhonyi Ábel Márk. 2010. Történelem és populáris mitológia az 1989 utáni magyar műfaji filmben. *Metropolis* (2010) no. 1, 44-55.

Filmek:

- Bereményi Géza: *Hídember* (2001)
- Caranfil, Nae: *Kihajolni veszélyes* (1993)
- Fekete Ibolya: *Chico* (2002)
- Hajdu Szabolcs: *Fehér tenyér* (2006)
- Hajdu Szabolcs: *Bibliothèque Pascal* (2010)
- Janisch Attila: *Másnap* (2004)
- Koltai Róbert: *Csocsó* (2001)
- Kocsis Ágnes: *Pál Adrienn* (2010)
- Mitulescu, Cătălin: *Hogyan éltél túl a világvégét* (2006)
- Mundruczó Kornél: *Johanna* (2006)
- Mungiu, Cristian: *Emlékek az Aranykorból* (2009)
- Mungiu, Cristian: *4 hónap, 3 hét, 2 nap* (2007)
- Mungiu, Cristian: *Túl a dombokon* (2012)
- Pálfi György: *Hukkle* (2002)

Pálfi György: *Taxidermia* (2006)
Porumboiu, Cristian: *Bukaresttől Keletre* (2006)
Rădulescu, Răzvan and de Raaf, Melissa: *Felicia, szemünk fénye* (2009)
Strickland, Peter: *Varga Katalin* (2009)
Török Ferenc: *Moszkva tér* (2001)

A kurzushoz tartozó ajánlott irodalom:

Assmann, Aleida and Shortt, Linda (eds.).2011. *Memory and Political Change*. Palgrave Macmillan.
Assmann, Jan. *A kulturális emlékezet. Írás, emlékezés és politikai identitás a korai magaskultúrában*. Budapest: Atlantisz.
Assmann, Jan. 2011. Communicative and Cultural Memory. In Heffernan, Meusburger (eds.): *Cultural Memories. A Geographical Point of View*. London, New York: Springer, 15-28.
Connerton, Paul.1989. *How Societies Remember?* Cambridge: Cambridge University Press.
E. Kaplan, Ann and Ban Wanf (eds.). 2004. *Trauma and Cinema: Cross-Cultural Explorations*. Hong Kong: Hong Kong University Press.
Kalmár György. 2013. *What the body remembers. The Memories of Eastern-European Body Cinema: Pálfi György's Taxidermia*. In *Memoriae Hungaricae –The Theoretical Foundations of Hungarian "lieux de mémoire" Studies*. Debrecen University Press.
Kilbourn, Russell J. A. 2012. *Cinema, Memory, Modernity. The Representation of Memory from the Art Film to Transnational Cinema*. New York and London: Routledge.
Nora, Pierre. 1989. Between Memory and History: Les Lieux de Mémoire. *Representations*, No. 26 (Spring), Special issue: Memory and Counter-Memory, 7-24.
Radstone, Susannah and Katharine Hodgkin (eds.). 2003. *Regimes of Memory*. New York and London: Routledge.
Shaviro, Steven. 2012. Body Horror and Post-Communist Cinema. Gyorgy Pálfi's *Taxidermia*. In Aniko Imre (ed.) *A Companion to Eastern European Cinemas*, 25–40. Oxford: Wiley-Blackwell.
Vidal, Belén. 2012. *Figuring the Past. Period Films and the Mannerist Aesthetic*.

Megjegyzés:

Rendszeresen szükséges technikai eszközök: projektor, számítógép